

PERSONAKT

Senast uppdaterad
2025-11-08

Kod (☞ nr 1 = A.H.)

⌚ 16 | ♠ I'B

Layout: A. Hellster, 2025

Av Anders Hellster (A.H.)	Namn Carl Niklasson ¹
Projekt A.H. – Anor & närmare släkt (☞) Stenliden (♠)	Titel/sysselsättning jämte hemvist/tjänsteort Bryggardräng i Göteborg.

Födelse

Född 5 feb. 1842 ²	Hemort Romelanda sn (Bo)	Kommentar Haplogrupp, Y-DNA: I-BY82445 ³
Fader Niklas Johannesson Eld [1814— —1875], soldat vid Bohusläns reg., bosatt vid Hög.	Kod, med bock för akt 32 ✓	Moder Christina Larsdotter [1813—1860]; hustru.
Övrigt Döpt 8/2 med faddrarna (»Patr.«): »Andreas Andersson, Anders Hansson, Elin Larsdotter, Anna Andersd:r fr. Hög.« Parets övriga barn: (a) Johanna Charlotta Niklasdotter, ★1840, +1906; (C) Anders (Niklasson) Nyberg, ★1844, +1917; (d) Anna Britta Niklasdotter, ★1847, +1878; (E) Edvard Niklasson, ★1850, +1935; (f) Beata Niklasdotter, ★1854, +..... Se vidare i vederbörliga personakter.		

Äktenskap

MAKE/MAKA Johanna (Johansdotter) Niklasson ⁴	Titel/sysselsättning Hustru	Kod, med bock för akt 17
Vigsel 22 april 1866 ⁵	Vigselort Gbg Gustavi fsg	Kommentar Lysning 10/11 1865
Övrigt Han bryggardräng, hon piga/jungfru med sin faders skriftliga samtycke. Vigda av vice pastor Sjöblom.		
Född 30 juni 1843 ⁶	Hemort Ytterby sn (Bo)	Kommentar Enl. fb i Munkegärde – en tillfällig adress i så fall.
Fader Johannes Torbjörnsson [1804— —1887]; blivande småbruksägare i Rollsbo Västerg.	Kod, med bock för akt 34	Moder Laurina Olofsdotter [1806—1860]; hustru, »37 år«.
Övrigt Faddrar vid dopet 6/7: »Åb. Andreas Jonasson i Ulfvegärde, Olaus Pettersson i Rolfsbo, Lars Andreasson i Munkegärde, Hustrun Anna Eriksdotter jbm, Helena Martinsdotter jbm, flickan Anna Ingemorsdotter i Ulfvegärde.« Parets övriga barn: (A) Anders Johansson, ★1825, +1862; (B) Torbjörn Johansson, ★1827, +.....; (C) Andreas Johansson, ★1830, +1872; (D) Carl Fredrik Johansson, ★1833, +1881; (e) Albertina (Johansdotter) Alexandersson, ★1836, +1907; (f) Charlotta »Lotta« (Johansdotter) Johansson, ★1838, +1902; (G) Niklas [Johansson], ★....., +1842; (i) Christina Johansdotter, ★1847, +1866. Se vidare i vederbörliga personakter.		
Död 27 jan. 1923 ⁷	Hemort Örgryte fsg, Gbg	Begravning 4/2, kl. 1:15 em.
Orsak/omständighet »Ulcus ventriculi + Bronchit ... «	Ålder 79 år	Kommentar Resten svårläst, magsår o. luftrörskatarr i alla fall
Övrigt Adress: Ran 10. Bouppteckning saknas. Kallad änka, understödstagarska och pensionär. Hennes dödsannons lyder: »Vår kära Mor / Änkan / Johanna Nilsson / har i tron på sin Frälsare lugnt och / stilla avlidit i en ålder av 79 år och / 6 mån., sörjd och innerligt saknad av / barn, barnbarn och barnbarnsbarn. / Gårda den 27 Januari 1923 / – / Kära arbetsmyra vila, / Vila uti gravens tysta bo. / Nu du till glädjehemmet hunnit / Kära Mamma! Sov i ro.« Ytterligare biografisk information Johanna Johansdotter växte upp på ett småbruk Rollsbo Västergård om bara 1/32 mantal i Ytterby socken. Hon lämnade föräldrahemmet när hon 1860 blev piga i Vena Västergård, samma församling. Mamman hade dött i februari detta år. Sin andra pigttjänst fick hon 1862 i Rönning Sörgård, på Hisingssidan av Kungälv's pastorat, i Rödbo socken. Därifrån flyttade hon i oktober 1864 till Domkyrkoförsamlingen i Göteborg, med attest om att vara välfredjad och ordentligt ha bevistat husförhören. Läsningen utan och innan var försvarlig men förståelsen av salighetsläran klen. Hon hade		

fått skyddskoppor, det vill säga vaccin mot smittkoppor.⁸ Nästa hållpunkt är giftermålet med Carl Niklasson.

Med make och sju barn hade hon knappt hunnit flytta in i det expanderande förortssamhället Lunden, »Litt. D, nr 4«, och Örgryte församling, förrän hon blev änka sommaren 1883. Redan i oktober tog hon barnen till ett nytt boende, i 12 roten, nr 12 E, på Nyfikeliden i den helt nybildade Gamlestads församling.⁹ Men ett år senare återvände man till Örgryte och Lunden, denna gång till »Litt. P«. Lunden hade ett fattighus vid Danska vägen, och där tvingades Johanna och fem av barnen ta in 1885.¹⁰

Dessförinnan hade Johanna berättat om sin situation för kommunalordföranden Jacobsson, varvid han röt: »Jag kan väl inte hjälpa att ni ställt er med så många barnungar!« När hon gick kastade han dock fem kronor efter henne. Sonen Johan Albin har berättat om åren i fattighuset och alla original som bodde där: »Sleva«, »Halte-Janne«, »Galna Maria«, med flera. Niklassons fick ena långsidan i ett 3 gånger 4 meter stort rum och tilläts där ställa upp två soffor och ett bord; deras övriga möbler slogs sönder till ved. Rummets andra halva innehades av en annan familj, som man delade vedspis med. Från tidig vår till sen höst arbetade Johanna i trädgårdarna på de kringliggande herrgårdarna [två av hennes bröder hade också sysslat med trädgårdsskötsel]. Barnen ägnade sommarloven åt att rensa grönsaksland på Stora Gårda och Lilla Torp. Från kommunen utgick 3 kronor per månad i understöd. I övrigt fick fattighjonen förlita sig på gåvor från bättre bemedlade och barmhärtiga människor, till exempel fru Dickson på Överås, vilken till jularna gav ett halvt kilo risgryn, ett ljus, en vetebulle, en grov kaka och ett halvt kilo socker till var och en.¹¹ Släktingar fick också hjälpa till och Johan Albin uppgav att han hade en farbror som stöttade lite grand. Denne hade ett förflutet som soldat och berättade för barnen att han haft snus gömt bakom en lös sten i muren när han vaktade en fästning. Uppenbarligen var det Anders Nyberg som talade (32:C). Trots knappa omständigheter såg Johanna till att barnen fick vad de behövde. När hon blev äldre tyckte inte Johan Albin att han och syskonen gav tillräckligt tillbaka: »En mor kunde ta hand om sju barn men sju barn kan inte ta hand om en mor.«¹²

En ny flytt inom Lunden, till »Litt. C, nr 3«, vidtog 1891. Johanna tog med sig de fyra yngsta barnen dit och fick sällskap av dottern Alma, som haft några pigtjänster på annat håll de senaste åren. Under sommaren 1891 födde Alma sin utomäktenskaplige son Axel, och de två följde med till Lunden, »Litt. E, nr 5«, senare samma år. De var också med när Johanna flyttade till den närliggande stadsdelen Gårda 1895. Där bodde man från 1896 i kvarteret Svanen, hus 10, efter en kort tid i Falken 3. Barnen lämnade hemmet allteftersom, men Axel blev kvar i mormoderns närhet, också på hennes sista adress: Ran 10. Trots att de stannade under huvudrubriken Svanen 10 i församlingsboken bodde båda där, vid Rantorget – synbarligen i olika lägenheter, emedan de efter Axels giftermål 1915 fördes upp på olika sidor.¹³ Av gamla foton att döma låg det ett landshövdingehus på Ran 10.

Frånfälle

Död 18 juni 1883 ¹⁴	Hemort Örgryte fsg (Vg)	Begravning 24/6
Orsak/omständighet »Pneumonia acut«	Ålder »41.4.13«	Kommentar Lunginflammation

Övrigt

Vid frånfallet gift arbetskarl från Lunden, »Litt. D.4«. Bouppteckning saknas. Sonen Johan Albin berättar i en insändare att han fick ett »varsel« om faderns insjuknande:

Att det förekommer tankeöverföring från en människa till en annan, fick jag erfara, då jag 1883 var åtta år gammal och gick i småskolans andra klass. En eftermiddag kände jag oro i hela kroppen, jag frös och svettades om vartannat och satt bara och tänkte på min pappa... Lärarinnan frågade om jag var sjuk.

Plötsligt reste jag mig upp i bänken och ropade:

— Pappa! Lärarinnan blev orolig och sa, att jag skulle gå ut i friska luften ett slag, tills jag lugnade mig.

Nedkommen på skolgården tänkte jag gå hem, ty jag trodde att jag skulle bli sjuk.

När jag hunnit ett stenkast från skolan, fick jag se min far sittande på väggkanten blek och kraftlös.

— Det var bra att du kom, sa han, spring hem till mor och be henne hjälpa mig, så jag kommer hem. Jag tog av mig trötofflorna och sprang så som jag aldrig sprungit förr. När jag kom hem kunde jag bara viska fram: — Pappa och peka nedåt vägen. Vi begav oss tillbaka till honom. Då hade det kommit ett par karlar tillstädes och vi forslade hem pappa. Han hade fått svårt bräck och sedan tillstötte lunginflammation och inom tre dagar dog han från sju minderåriga barn. /P—d.

Andra bevarade artiklar visar att signaturen ska utläsas 'Pensionerad'. Jag (A.H.) har ett vagt minne av att min farfar (Johan Albins son) berättade att Johan Albins pappa var känd för sin kroppsstyrka och att han en gång utmanades av några arbetskamrater att lyfta en säck, som de fyllt med ett oväntat tungt

innehåll. Niklasson förtog sig så på uppgiften att han dog kort därefter.¹⁵ Anekdoten överensstämmer med uppgiften om att han hade bråck.

Barn (Pil för forts. i tredje led, annars fyrkant – figuren fylld om personakt finns)

Signum	Namn	Födelse	Frånfälle	Forts./akt
a	Ada Julia Serafia [Niklasson]	19 juni 1866, Gustavi fsg	29 jan. 1867, Gustavi fsg	☐ Se nedan
B	Carl Julius (Niklass.) Lundqvist	22 dec. 1867, Gustavi fsg	25 maj 1924, Masthugg	▷
c	Ada Nikolina (Niklass.) Nyberg	20 april 1870, Gustavi	1 okt. 1935, Masthugg	▷ Se nedan
d	Alma Theresia Nilsson	7 jan. 1873, Gustavi fsg	18 jan. 1897, Örgryte fsg	▶
E	Johan Albin Nilsson	16 feb. 1875, Gustavi fsg	5 juli 1965, Härlanda fsg	▷ 8
f	Anna Emilia (Nilsson) Eliasson	4 juli 1877, Gustavi fsg	4 nov. 1945, Masthugg	▷
G	Viktor Emanuel Nilsson	28 dec. 1879, Gustavi fsg	7 aug. 1962, Kristine fsg	▷
H	Otto Valdemar Nilsson	15 jan. 1882, Gustavi fsg	30 sep. 1954, Gamlestad	▷

Kommentar/övrigt

Referenser i resp. barns akt, därest upprättad. Obs. namnet Otto för det *åttonde* barnet. Dottern Ada gifte sig med kusinen Carl Nyberg och hänförs till dennes aktstycke 32:CB inom projekt A.H.

a) *Ada Julia Serafia [Niklasson]*. Döpt 22/6 med dopvittnena: »Hustru Inga Johansdotter [och] Anna Maria Petersson«. [Inga Johansdotter bör vara identisk med Carl Niklassons kusins Emanuel Gabrielssons (64:c'C) hustru men hennes närvaro här kan lika gärna bero på att modern kände henne från uppväxten i Ytterby.] Fadern bryggardräng och modern 23 år gammal. Hemvist: »D 724«. Död av lunginflammation, 7 månader och 10 dagar gammal. Begraven 3/2.¹⁶

Ytterligare biografisk information

Carl Niklasson växte upp med två bröder och tre systrar i det ena av byn Högs två soldattorp i Romelanda socken. Han lämnade föräldrahemmet i perioden 1856–1860 och blev först dräng i Östra Torp. Sedan tillbringade han några år hos arrendatorn Anders Eliasson i Honeröds Västergård.¹⁷ Mamman dog 1860.

Från Honeröd flyttade Carl i oktober 1864 till Göteborg. Läsförmågan utan och innan var försvarlig, förståelsen av salighetsläran svag och frejden utan anmärkning. Mot smittkopporna hade han blivit vaccinerad.¹⁸ I Göteborg gifte han sig 1866 enligt ovanstående, och han arbetade då som bryggardräng. Förutom att han var väldigt stark har det sagts att han drack lite för mycket.¹⁹

Makarna bodde i Domkyrkoförsamlingen, på »D 724«, under den tid som deras åtta barn föddes. Carl arbetade i flera år som bryggardräng, fast när sonen Otto föddes 1882 hade han blivit färgeriarbetare. Den 7 juni 1883 flyttade familjen till Lunden, »Litt. D.4«, i Örgryte församling, men Carl dog redan innan man hunnit skriva in sig på den nya hemorten (det skedde 22/6).²⁰

Att göra

Sammanställ samtliga efterkommande, åtminstone intill fjärde led.

Noter

- Vid opaginerad källa anges eventuellt bildnr på www.arkivdigital.se (AD) eller <https://riksarkivet.se> (RA).
- Familj, yrke och ursprung framgår bland annat av Gbg Gustavi AIa:10, s. 724–725.
- Romelanda C:2, s. 13; AI:7, s. 21.
- Resultat från FamilyTreeDNA genom s.k. Big Y-test av A.H. själv, såsom administratör. Exakt matchning på »67 markers« Y-DNA med en medlem av släktlinjen Nyberg bestyrker att detta också var den gemensamme förfadern Niklas Elds haplogrupp.
- Familj och ursprung framgår bland annat av Gbg Gustavi AIa:10, s. 724–725. Vilken efternamnsform hon själv föredrog är oklart. I kyrkobokföringen kallas hon mot slutet av sitt liv Niklasson, även i db, men i dödsannonsen står det Nilsson.
- Gbg Gustavi E:8 (AD:98); E:9 (AD:110); AIa:10, s. 724–725.
- Ytterby C:2, s. 62; AI:12, s. 60.
- Örgryte F:6 (AD:30); AIa:21, p. 2508. GHS, 27/1 1923 (nr 22), s. 4.
- Ytterby AI:13, s. 67; AI:19, s. 54, 19; AI:20, p. 50. Rödbo AI:3, p. 2. Kungälv B:4 (AD:77). Gbg Gustavi HIIa:52, »Kungälv, Ahlberger 17/10 1864« (AD:4220).
- Örgryte AI:18, p. 94; B:4, s. 550. Gamlestad BI:1, s. 5; AI:2, p. 177.
- Gamlestad BII:1 (AD:9). Örgryte B:4, s. 201; AI:18, p. 60; AI:21, p. 98, 180.
- Nilsson, J.A., 1966.
- Nilsson, L., Fadern J.A. Nilssons minnen.
- Örgryte AI:25, p. 21, 155, 168; AI:28, p. 936; AI:27, p. 577; AIa:5, p. 1860; AIa:21, p. 2508.
- Örgryte C:6, s. 838–839; AI:18, p. 94. Nilsson, J.A., »Jag frös och svettades«.
- Nilsson, L., Fadern J.A. Nilssons minnen.
- Gbg Gustavi C:12 (AD:112); AIa:10, s. 724–725; F:4 (AD:620).
- Romelanda AI:11, s. 38, 117, 49; AI:12, p. 57.

18. Romelanda B:2, »Romelanda« p. 9. Gbg Gustavi AIa:9, s. 560–561; HIIa:52, »Lundberg, Romelanda 10/10 1864« (AD:4270).

19. Nilsson, L., Fadern J.A. Nilssons minnen.

20. Gbg Gustavi AIa:10, s. 724–725; C:15, p. 118; B:8, s. 424. Örgryte B:4, s. 112–113; AI:18, p. 94.

Källor och litteratur

- Gamlestads församlings kyrkoarkiv, Göteborg (SE/GLA/13182). AI:2 (hfl 1883–1887); BI:1 (ifl 1883–1894); BII:1 (ufl 1883–1894).
- [Gbg Gustavi =] Göteborgs Gustavi eller Domkyrkoförsamlings kyrkoarkiv (SE/GLA/13180). AIa:9 (personal 1861–1883); AIa:10 (personal 1866–1883); B:8 (fl 1880–1886); C:12 (fb 1865–1871); C:15 (fb 1880–1883); E:8 (vb 1855–1884); E:9 (lysn 1861–1869); F:4 (db 1866–1871); HIIa:52 (bil.t.fl 1864).
- [GHS =] *Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning*.
- Kungälv's kyrkoarkiv (SE/GLA/13295). B:4 (fl 1861–1880).
- Nilsson, Johan Albin. »Livet i fattigstugan«, i: *Föreningen Gamla Lundenpojkar 20 år, 1946–1966*, s. 12–19. Göteborg: 1966.
- Nilsson, Johan Albin. »Jag frös och svettades« [artikel under rubriken SoS-tävlingen, signerad P–d och bevarad av A.H. som urklipp från okänd tidning].
- Nilsson, Lennart. Fadern J.A. Nilssons minnen, förmedlade till sonsonen A.H. [samtal vid obestämda tidpunkter].
- Romelanda kyrkoarkiv (SE/GLA/13432). AI:7 (hfl 1837–1842); AI:11 (hfl 1856–1869); AI:12 (hfl 1861–1865); B:2 (fl 1861–1884); C:2 (fb 1840–1860).
- Rödbo (SE/GLA/13444). AI:3 (hfl 1861–1871).
- Ytterby kyrkoarkiv (SE/GLA/13652). C:2 (fb 1838–1861); AI:12 (hfl 1841–1843); AI:13 (hfl 1843–1845); AI:19 (hfl 1857–1862); AI:20 (hfl 1859–1871).
- Örgryte kyrkoarkiv (SE/GLA/13678). AI:18 (hfl 1882–1885); AI:21 (hfl 1885–1890); AI:25 (hfl 1890–1897); AI:27 (hfl 1890–1897); AI:28 (hfl 1890–1897); AIIa:5 (fsb 1898–1906); AIIa:21 (fsb 1906–1933); F:6 (db 1922–1933); B:4 (fl 1879–1894); C:6 (db 1880–1891).

Bilagor

- α) Fotografi av Johanna Niklasson och sex kvarvarande barn – stående resp. sittande, från vänster till höger: Johan, Viktor, Carl och Otto; Anna, Johanna och Ada.

Bilaga α